

Lausunto

DKIR/120/00.08.00/2016

27.4.2017

Asia Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolain muuttamisesta, HE 26/2017 vp

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Kirkkohallituksella ei ole huomautettavaa hallituksen esityksestä. Esitys on kirkolliskokouksen ehdotuksen mukainen. Kirkolliskokous on 11. päivänä marraskuuta 2016 tehnyt päätökset sekä arkkipiispan että lääninrovastin vaalitapaa koskevien säännösten muuttamisesta.

Arkkipiispan vaalitapaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että arkkipiispan vaalissa vaalin tulosta laskettaessa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen äänien painoarvoa vähennetään. Kirkkolain muutosehdotuksen kanssa samanaikaisesti hyväksytyyn kirkon vaalijärjestyksen muutoksen mukaan arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen ehdokkaalle antamat äänet jaetaan luvulla kolme. Tämä luku laskettuna yhteen ehdokkaan saamien muiden äänien kanssa on ehdokkaan äänimäärä.

Kirkon järjestysmuodon mukaan arkkipiispa on *primus inter pares*, ensimmäisenä muiden yhdenvertaisten piispojen joukossa. Arkkipiispa toimii kuten muutkin piispat hiippakuntansa hengellisenä kaitsijana ja hoitaa piispan virkaan liittyviä tehtäviä arkkihiippakunnassa. Piispallinen vastuu jakautuu arkkihiippakunnassa piispan ja arkkipiispan välillä. Tämän lisäksi arkkipiispalla on erikseen säädettyjä kokonaiskirkollisia tehtäviä kuten toimiminen kirkolliskokouksen, kirkkohallituksen ja piispainkokouksen puheenjohtajana. Lisäksi arkkipiispa hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita sekä aiempaa enemmän yhteiskuntasuhteita ja kirkon suhteita tiedotusvälineisiin.

Vuoden 1869 kirkkolaista lähtien arkkipiispan vaalissa äänioikeutettujen enemmistön ovat muodostaneet arkkihiippakunnan papisto ja vuodesta 1949 lähtien myös arkkihiippakunnan maallikkoäänestäjät. Tämä on aiheuttanut tyytymättömyyttä kirkossa ja arkkipiispan vaalitivasta on käyty keskustelua aina 1960-luvun lopulta lähtien.

Vaikka muista hiippakunnista olevien äänioikeutettujen määrää on vuosien varrella

lisätty, vuoden 2016 laskelmien mukaan arkkihiippakunnan äänioikeutettujen suhde muiden hiippakuntien äänioikeutettuihin on nykysäännösten valossa 79:21.

Arkkipiispan kokonaiskirkollisten tehtävien lisääntymisen johdosta on koko kirkon, ei vain arkkihiippakunnan kannalta tärkeää, kuka arkkipiispaksi valitaan. Tavoitteena on muuttaa arkkipiispan vaalitapaa vastaamaan arkkipiispan tosiasiallisia tehtäviä nykypäivänä. Tavoitteena on, että arkkihiippakunnan ohella myös muiden hiippakuntien sekä siten kokonaiskirkon ääni tulisi vaalitavassa selkeämmin näkyviin. Tämä on pyritty toteuttamaan siten, ettei kolmea keskeistä kirkon järjestysmuotoon liittyvää periaatetta rikota: arkkipiispan yhteys hiippakuntansa seurakuntiin ei heikkene, arkkipiispan asemaa suhteessa muihin piispoihin ei vahvisteta ja kirkon hallinnon hierarkisuutta ei lisätä.

Arkkipiispan vaalia koskevien säännösmuutosten yhteydessä on myös piispanvaalia koskevaa säännöstä tarkistettu siten, että äänioikeutettuihin lisätään hiippakunnan keskeisistä maallikoluottamushenkilöistä kirkkohallituksen täysistuntoon hiippakunnasta valittu maallikkojäsen.

Lääninrovastin valintatavan muutoksen tavoitteena on keventää hiippakuntahallintoa luopumalla lääninrovastin rovastikunnallisesta vaalista. Samalla tavoitteena on selkiyttää ja kehittää lääninrovastin tehtävää vahvistamalla hänen yhteyttänsä piispaan ja tuomiokapituliin. Voimassa olevien säännösten mukaan lääninrovastin vaalissa äänioikeutettuja ovat kyseisen rovastikunnan papit ja lehtorit sekä ehdokkaina kyseiseen rovastikuntaan kuuluvien seurakuntien kirkkoherrat. Kuuden vuoden määräaikaiseen lääninrovastin virkaan tuomiokapituli nimittää jonkun kolmesta lääninrovastin vaalissa eniten ääniä saaneesta kirkkoherrasta. Esityksen mukaan jatkossa piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan hallinnossa toimivan lääninrovastin nimittäisi tuomiokapituli neljäksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Kirkkoneuvos

Leena Rantanen

Kirkkoneuvos

Pirjo Pihlaja